

Ta Bz
by 30251 / Shop 1988

ΕΔΩ ΥΠΟ ΔΙΩΓΜΟΝ, ΑΛΛΑ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ....

ΞΕΝΟΙΘΑΥΜΑΣΤΑΙ ΤΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

4 ΕΝΘΟΥΣΙΩΔΗ ΣΧΟΛΙΑ ΤΟΥ ΝΟΡΒΗΓΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

«Οχι μόνο αυτοί τους οποίους αναφέραμε χθές, αλλά και άλλοι κριτικοί του νορβηγικού τύπου εκφράζονται με τρόπο ένθουσιώδη για τον Καζαντζάκη. Ο κ. Κνούτ Νόρνταλ, αναφερόμενος στο έργο «Ο τελευταίος πειρασμός», γράφει μεταξύ άλλων τα εξής στην εφημερίδα «Αρμπάιντερμπλάντετ»: «Το νέο βιβλίο του Καζαντζάκη, «Ο τελευταίος πειρασμός», δείχνει ότι ήταν έντελώς δικαιολογημένοι οι έπαινοι που έγιναν στον Έλληνα συγγραφέα. Είναι ένα μυθιστόρημα που αναφέρεται στη ζωή του Ίησού, μία ηρωική και εξαιρετικά θαρραλέα προσπάθεια επίλυσης των θεμελιωδών προβλημάτων της ζωής του ανθρώπου, του «μυστηρίου του αγώνος ανάμεσα στον Θεό και τον Άνθρωπο, ανάμεσα στη σάρκα και στο πνεύμα, ανάμεσα στον θάνατο και στην άθανασία», όπως λέει ο ίδιος ο συγγραφέας σ' ένα γράμμα του. Ταυτόχρονα, γράφει ότι τα ίδια πάντοτε ανεξάντλητα μυστήρια τον άπασχολούν και προσπαθεί να βρη την καλλιτεχνική έκφρασή του από τότε που έγραψε την τραγωδία «Χριστός», σε ηλικία 25 χρονών. «Ο τελευταίος πειρασμός» είναι η επίστεψη του έργου του Καζαντζάκη. Λίγοι καλλιτέχνες εισέδυσαν πιά βαθειά στην ουσία του μυστηρίου». Ο κ. Νόρνταλ αναφέρει έπειτα με λίγες λέξεις την σταδιοδρομία του Νίκου Καζαντζάκη και κυρίως τις σπουδές του στην Σορβόνη, όπου παρακολουθούσε τις παραδόσεις του περιφήμου φιλοσόφου Έρνέστου Ρενάν, οι θεωρίες του οποίου άφησαν βαθειά ίχνη επάνω στον Καζαντζάκη. «Ο Ρενάν, συνεχίζει ο κ. Νόρνταλ, αναζήτησε τον άνθρωπο-Ίησού. Ο Καζαντζάκης προσανατολίζεται προς το θείο μέσα στον άνθρωπο, χωρίς να παραβλέψη την σχέση ανάμεσα στη σάρκα και στο πνεύμα. Έτσι, το έργο του πήρε σιγά σιγά χαρακτήρα, έγινε προσσιτό σε όλους, έγινε ένα έργο τέχνης που μάς άφορά όλους, ένα τονωτικό για όλους όσους αγωνίζονται τον αγώνα τον καλό υπέρ των πνευματικών αξιών και εναντίον της βίας». Μιλώντας παρακάτω για τον «Τελευταίο πειρασμό», ο κ. Νόρνταλ γράφει: «Ο αγώνας και ο πόνος του συγγραφέα εκδηλώνονται σε κάθε σελίδα του βιβλίου. Ο αγώνας εναντίον της υπερηφάνειας της ρωμαϊκής Ιθυσούσης τάξεως, κατά του άλογου σωδινισμού, κατά της δουλοπρεπούς ορθοδοξίας, της ζήλειας κι της καταπονηρίας. Μέσα σε εξάρσεις και δράματα, ο Ίησους του Καζαντζάκη διαβλέπει την Ιηθή της Επαγγελίας, σε αντίθεση με την οδύνηρη πραγματικότητα που τον περιβάλλει. Γίνεται ο πρόδρομος μιας νέας φιλοσοφίας, μιας νέας αντίληψης περί Θεού, του Θεού του έλλους, και του Ευαγγελίου της αγάπης. Ταυτόχρονα παραμένει άνθρωπος, ταλαντευόμενος ανάμεσα στην επιθυμία να καταφύγη στην γήινη εύτυχία — γυναίκα, παιδιά, οικογενειακή ζωή — και στην μοι-

ραία έφεσι του ποιητή, που τον σπρώχνει προς την εκμηδένισι — και την άθανασία». Και ο διαπρεπής Νορβηγός κριτικός καταλήγει: «Πολύ λίγοι από εκείνους που διδάσκουν την ιστορία της θρησκείας μπορούν να κάνουν τους μαθητές των να καταλάβουν ότι τα Ευαγγέλια είναι μεγάλη ποίηση. Τα βιβλία του Καζαντζάκη μάς εμπνέουν και μάς σπρώχνουν στο να μελετήσουμε πάλι αυτή την ποίηση. Και η έρμηνεία του Χριστού την οποία μάς δίνει, κεντρίζει την κρίσι μας. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, στο τελευταίο βιβλίο του, κατάρθωσε να πραγματοποιήσει τα σχέδιά του. Ο Ίδιος διατυπώνει ως εξής το συμπέρασμά του: «Κάθε άνθρωπο ον είναι ένας θεάνθρωπος — σάρκα και πνεύμα. Η σχέση ανάμεσα στο ανθρώπινο και στο θείο στοιχεία μέσα σε κάθε άτομο σχηματίζει την αξία του ως ανθρώπου». Το πρόβλημα του Χριστού είναι λοιπόν ένα γενικό και όχι ένα στενά θρησκευτικό πρόβλημα». Τέλος, ο κ. Ράνβαλντ Σκρέντε, γραφοντας στην εφημερίδα «Βέρντενς Γκάνγκ», εκφράζει την έλπίδα ότι, μετά τον «Τελευταίο πειρασμό», θα άπονεμθθί έφετος στον Καζαντζάκη το Βραβείο Νόμπελ για την φιλολοία. Σχετικά με το τελευταίο αυτό έργο, ο κ. Σκρέντε γράφει ότι οι σκέψεις που ύπηρχαν σε έμβρυώδη κατάσταση στα προηγούμενα έργα του Καζαντζάκη, εμφανίζονται ώριμα στον «Τελευταίο πειρασμό», όπου ο συγγραφέας ασχολείται απ' εθείας με την ζωή του Ίησού. Και ο Νορβηγός κριτικός συνεχίζει: «Ένα μυθιστόρημα με θέμα την ζωή του Ίησού! Διαβάσαμε κιόλας αρκετά τέτοια, θα πούν ίσως μερικοί. Έν τούτοις, αυτή τη φορά έχουμε να κάνουμε με κάτι καινούργιο. Το μυθιστόρημα του Καζαντζάκη είναι ύπεροχο. Όπως ο Χριστός κατέστρεψε τον Νόμο του Μωσέως και ξανάναψε την φλόγα του πνεύματος μέσα στα κείμενα, ο Καζαντζάκης κατέστρεψε το δογματικό οικοδόμημα του Χριστιανισμού και εμφανίζει πάλι το Έλεος και τον Θεό της αγάπης. Οι αιώνιες αρχές των δύο Διαθικών πήραν νέα μορφή στην ύπεροχη φαντασία του. Δεν ξέρω στον αιώνα μας βιβλίο πιά τολμηρό από τον «Τελευταίο πειρασμό». Όταν μία παραβολή, όταν μία περικοπή Ευαγγελίου δεν ανταποκρίνεται στην θεμελιώδη ιδέα ενός πολυεύσπλαχνου Θεού, ο Καζαντζάκης αλλάζει άπλούστατα το τέλος για να σωθθί η ένότηας». Αφού εξάιρει την έρμηνεία του Χριστού στην οποία προβαίνει ο Καζαντζάκης, ο κ. Σκρέντε καταλήγει ως εξής: «Οι καλύτερες σκηνές του νέου μυθιστορήματος του Καζαντζάκη και ίδιως ο τελευταίος πειρασμός επάνω στον Σταυρό, φανεράνουν μεγαλοφυά ποίηση. Αυτή την φορά δεν διατάζω να χρησιμοποιήσω την πιά επικίνδυνη λέξι που μπορεί να χρησιμοποιήση ένας κριτικός».

